

Het karretje van Dirk Olie

GREETH GILHUIS-
SMITSKAMP

Rie
Reinderhoff

G.F. CALLENBACH N.V. NIJKERK

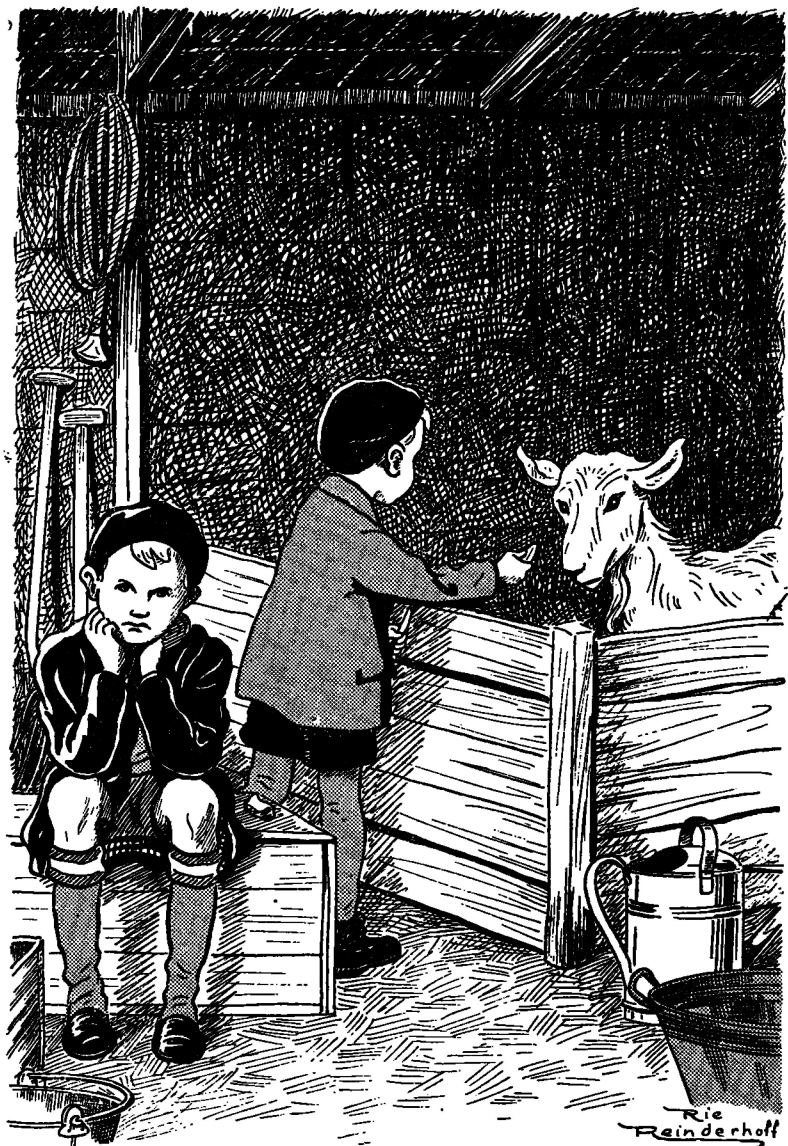
GREETH GILHUIS-SMITSKAMP

HET KARRETJE
VAN
DIRK OLIE

DERDE DRUK

Met tekeningen van Rie Reinderhoff

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

Rie
Reinderhoff

IN HET SCHUURTJE

Tik-tik-tik!!

Rik-ke-tik-tik-tik!!

Zo doen de regendruppels op het dak van het schuurtje.

Tik-tik-tik!!

Het regent, het regent maar.

Het regent op het huisje van de koster, dat achter de kerk staat.

Het regent op het lage schuurtje, dat bij het huisje hoort.

Dat staat óók achter de kerk.

En het regent ook op de hoge toren van de kerk, en op het haantje, dat bovenop die toren staat.

Dat haantje is het àlledichtst bij de regendruppels!

Rik-ke-tik-tik-tik!!

De deur van 't schuurtje gaat open.

Twee jongenshoofden kijken om 't hoekje.

Twee paar ogen zien naar de lucht, die grijs is.

Tik-tik-tik!!

De regendruppels vallen nog vlugger.

Het klettert op het dak van 't schuurtje.

En — ook op de twee jongenshoofden, om 't hoekje van de deur.

„'t Regent nog,” zeggen twee boze stemmen tegelijk.

* *

*

De twee hoofden verdwijnen weer in 't schuurtje.

„Wat zullen we nou gaan doen,” zegt Kors, „ik weet niks!”

Kors zit op een oude kist.

Hij heeft zijn ellebogen onder zijn hoofd.

Kors is kwaad.

Hij is kwaad op alles en op iedereen.

Hij is kwaad op moeder, omdat hij niet binnen mag komen.

„Vooruit!” heeft moeder gezegd, „vanmiddag kan ik jullie niet gebruiken. Alles moet nog een goede beurt hebben, omdat 't morgen kerstfeest is. En jullie lopen me maar in de weg.”

Moeder was aan 't werken, met Aaltje.

Moeder lag op haar knieën de vloer te boenen, en Aaltje wreef de spiegel af.

„Nóu,” had Kors gebromd, „we kunnen niet eens buiten! 't Regent net zo!”

Toen had Aaltje in de spiegel haar tong tegen Kors uitgestoken, en Kors had haar gestompt, en was hard de kamer uitgehold, naar Koen toe.

Daarom is Kors kwaad.

Hij is kwaad op moeder en op Aaltje.

Hij is óók kwaad op vader.

Vader is aan 't werk in de kerk.

Hij stoft de banken af, en de preekstoel. Die moeten óók schoon zijn, morgen, als 't kerstfeest is.

Maar vader kan Kors en Koen nu niet in de kerk gebruiken.

Daarom is Kors kwaad op vader.

„Kom jô,” zegt Koen, „zullen we aardappels gaan snijden voor Neel?”

„Mê-mê-êê,” zegt Neel zacht, vanuit haar donkere hoek.

Neel is de witte geit van Kors en Koen.

„Zie je wel,” zegt Koen, „Neel heeft honger! Stil maar, hoor Neel, je krijgt wat.”

Koen neemt een mes, om de aardappels in stukken te snijden.

Hij houdt de grote aardappels tegen zijn buik.

Maar het mes is bot, het hindert niet.

„Wil je wat, Neel?” roept Koen.

„Mê-mê,” klaagt Neel.

Haar kop schudt heen en weer.

Koen gaat naar 't donkere hoekje, en laat Neel een stuk aardappel happen.

„Lekker hè!” zegt Koen. Hij kriebelt Neel over de kop.

„Als je jarig bent, dan krijg je nog véél meer,” zegt Koen. „Dan krijg je er nog spek bij, en rooie kool, enne — en pudding!”

„Hè!” broemt Kors, „een geit zeker!”

„Mê, mê,” klaagt Neel.

Ze duwt haar kop in Koens hand.

Ineens springt Kors op.

„Koen, Koen, het regent niet meer! Ga je mee?”

* *

*

Ze hollen het kerkpad af, de weg op.

Ze dansen in de plassen, dat het water hun om de oren spat.

Klets — klats — klats!!

De boosheid van Kors is verdwenen.

„Kom jô,” zegt hij tegen Koen, „dan gaan we héél ver weg!”

Hij slaat zijn arm om Koens schouder.

„Ja!” zegt Koen blij, „héél ver!”

En samen slenteren ze weg.

DIRK OLIE

„Ach — ach — ach — ach, wat een weer!” bromt Dirk Olie.

Het dienstmeisje van de dokter staat op de stoep.

„Twee pakken lucifers, Dirk,” zegt ze. „Ja, ja, wat hebben we een regen gehad. Maar 't is al weer droog ook.”

„Droog, droog?” bromt Dirk Olie, „ik ben zo nat als een eend!”

Onder het zeil van zijn karretje zoekt hij naar twee pakken lucifers.

„Zijn ze niet nat geworden?” vraagt Geesje van de dokter.

„Nat?” bromt Dirk Olie. „Ik heb toch een zeil over mijn kar! Asjeblijft, zes en vijftig cent.”

Hij houdt zijn hand op.

Geesje van de dokter geeft hem twee kwartjes en zes centen.

„A-juus,” bromt hij.

„Dag Dirk.”

„O mevrouw,” zegt Geesje, als ze binnen is, „die lelijke Dirk Olie was toch weer zo aan 't mopperen!”

Sjok — sjok — sjok!!

Dirk Olie duwt het karretje weer verder over de natte weg.

Hij heeft het zeil er afgehaald, en opgevouwen. Het regent nu toch niet meer.

De rug van Dirk Olie is krom.
Hij heeft ook al zóveel jaren achter het karretje gelopen.
Dirk Olie verkoopt lucifers, en borstels, en schuurpapier, en schoensmeer, en nog veel meer dingen.
Daar loopt hij de hele week mee door 't dorp.
Maar zaterdags laat Dirk Olie de koopwaar thuis.
Dan zet hij het karretje vol met oliebusen.
Daarom noemen de mensen hem Dirk Olie.
En hij is een echte brompot.

* *
*

„Kijk, kijk!” roept Kors, „daar gaat Dirk Olie!”
Kors en Koen slenteren achter Dirk Olie aan.
Dirk is bij alle klanten in 't dorp geweest.
Nu gaat hij de landweg op, naar de boerderijen.
Kors en Koen gaan óók de landweg op.
Dirk Olie kijkt om.
„Wat motte jullie?” gromt hij nijdig.
Hij schopt tegen zijn karretje.
„Niks!” roept Koen, „we lopen zo maar wat.”
Hij trekt Kors aan zijn mouw.
„Ga je mee terug?” vraagt hij.
„Nee hoor,” zegt Kors, „we doen toch niks!”
Dirk Olie loopt maar te mopperen achter zijn karretje.
Kors en Koen kunnen het duidelijk horen.
„Hij scheldt!” zegt Koen bang.
Dirk Olie kijkt om, en steekt zijn vuist in de hoogte.
„Ga je weg!”
Kors en Koen blijven een eindje achter.
Maar dan zet Kors zijn handen aan zijn mond. En hard schreeuwt hij: „Dirk Olie! Dirk Olie! Dirk Olie!!!”

Even kijkt Koen een beetje bang. Maar als Kors durft, durft hij óók wel. Koen doet Kors altijd na, want Kors is de oudste.

Koen zet óók zijn handen aan zijn mond.

„Dirk Olie!” schreeuwt hij, „Dirk Olie!”

Dirk Olie kijkt woedend om.

Kors en Koen hollen terug. Ze gaan ieder achter een
dikke boom staan.

Dirk Olie sjokt weer verder.

„Apen!” bromt hij, „kwaai apen!”

O, O, WAT KOMT DAARVAN!

Dirk Olie is bij een boerderij gekomen. Daar woont een klant van hem.

Hij gaat het bruggetje over.

Zijn karretje moet op de weg blijven staan, want het bruggetje is maar smal.

Dirk Olie morrelt aan de achterdeur.

„Hoei!!” schreeuwt hij.

De boerin komt naar voren.

„Zo Dirk,” zegt ze, „een doos zwarte schoensmeer. Wat ben je nat, man!”

Dirk schudt zijn hoofd.

„Ach-ach-ach,” broemt hij, „die regen ook!”

„Weet je wàt,” zegt de boerin vriendelijk, „kom maar even in de keuken, bij het fornuis. Dan krijg je een kop warme koffie.”

Dirk kijkt naar de weg.

Waar zijn die kwaaië apen gebleven? Hij ziet ze niet meer. En Dirk Olie stapt achter de boerin aan naar de keuken.

* *
*

„Koen, Koen!” roept Kors zachtjes.

Hij wijst op het karretje van Dirk Olie. Het staat eenzaam op de stille weg.

Kors' ogen glinsteren van pret.

Samen sluipen ze over de weg, dicht langs de bomen. Van Dirk Olie is niets te zien. Die zit binnen, bij het fornuis.

„Weet je wat?” fluistert Kors, „zullen we — zullen we het een heel eind verder op de weg zetten? Dan moet hij zoeken, ja, dat is net goed voor zo'n ouwe, kwaai kerel!”

Kors pakt de bomen van 't karretje.

Hij duwt het over de weg.

„O, o!” roept Koen. Hij kijkt angstig naar de boerderij. Maar Dirk Olie ziet niets.

Nu wordt Koen óók moedig.

„Ik ook een eindje!” roept hij.

Kors zet een kromme rug, en sjokt achter het karretje aan.

„Brrrrr, ach-ach-ach!” broemt hij in zijn keel.

Koen schatert het uit, en pakt de bomen beet.

Wat gaat het licht,” lacht hij, „net een fiets!”

„Kom!” roept Koen, „we gaan rennen!”

Ze pakken ieder een boom van het karretje.

Dirk Olie zijn ze helemaal vergeten.

* *

*

In een wilde vaart rennen ze over de weg.

Rom-mel-de-bom, rom-mel-de-bom!

De borstels, die aan een touw geregen onder het karretje hangen, botsen en rommelen door elkaar. De schoensmeerdozen rammelen.

En niemand ziet de steen, die groot en puntig midden op de weg ligt. . . .

„Nog harder!” schreeuwt Kors, „nog harder! Oooooo!”

Met een smak slaat het karretje van Dirk Olie tegen de weg.

Kors probeert nog met allebei zijn handen het tegen te houden. Maar het is al te laat.

Kors en Koen staan stom van schrik.

Lucifersdozen, borstels, poetsgoed, 't ligt alles door elkaar in het natte gras.

In wilde haast beginnen de jongens op de grond te grabbelen. Het karretje heeft Kors al overeind gezet. Maar dan ineens. . . .

„Kors! Kors!!” gilt Koen.

Hij trekt Kors bij de mouw. „Kors, o Kors!!”

Aan 't eind van de weg komt Dirk Olie aanstrompelen, met zijn beide vuisten in de hoogte.

Kors en Koen laten alles in de steek.

En in bange haast hollen ze — hollen ze — tot ze niet meer kunnen.

NIET NAAR HUIS

Het wordt al donker buiten.

De lantarens in het dorp worden aangestoken.

Ze maken mooie lichtjes in de plassen op de weg.

Dicht langs de hoge muur van de kerk sluipen twee donkere schaduwen.

„Kors, Kors!” zegt een bange fluisterstem, „ik wil niet naar huis. . . . ik durf niet. . . . ik durf niet. . . .”

„Het moet tòch,” zegt de andere bange stem, „het mòet. . . .”

Koen begint zachtjes te huilen.

„Maar ik durf niet, Kors. Als Dirk Olie bij vader komt, dan, dan. . . .”

Kors slaat zijn arm om Koen heen.

„We gaan niet naar huis,” zegt hij dapper. „Nee hoor, wees maar niet bang. Kom maar mee.”

Zachtjes sluipen ze de kerkmuur langs.

Nu zijn ze bij de deur.

„Kors, wat ga je doen?” vraagt Koen angstig.

„Stil maar,” zegt Kors.

De deur is niet op slot.

Het is al halfdonker in de kerk.

„Kom,” zegt Kors, „we gaan de trap op. Ik weet een plaatsje, daar kan niemand je vinden.”

Hij geeft Koen een hand.

Op hun tenen sluipen ze de trap op.

„O Kors!” huilt Koen, „ik ben zo bang!”
„Stil maar,” zegt Kors, „we gaan ons verstoppen, in de
hoge banken, opzij van het orgel. Heel achterin, daar
kan niemand je vinden. . . .”

* *
*

Het wordt àlmaar donkerder in de kerk.
Koen huilt niet meer.
Hij is in slaap gevallen, met zijn hoofd tegen Kors’
schouder.

Maar Kors slaapt niet.
Stilletjes in elkaar gedoken zit Kors in het hoekje van
de hoge bank.
Hij kijkt met grote ogen.
Wat is het stil, heel stil in de kerk. . . .

* *
*

Kors hoort de auto's toeteren, die langs de kerk gaan.
Hij hoort de karren, en de fietsbellen.
Hij hoort ook een stem.
Die stem roept hard: „Kors en Koen! Kors en
Koe-oen!”
't Is de stem van moeder.
Kors zit doodstil.
„Waar zitten die jongens toch!” moppert de stem.
Moeder loopt zeker op het kerkpaadje.
Het wordt donkerder, àl donkerder in de kerk.
En in het hart van Kors komt een raar gevoel.
Hij moet aldoor maar denken aan Dirk Olie, en aan al
de koopwaar, die nat geworden is. . . .
Kors weet wel wat moeder zeggen zal. „Het was j uw
schuld, Kors. Koen leert van jou allemaal verkeerde
dingen.”
Kors moet er van slikken.
Maar dat vreemde gevoel van binnen wil niet weg.
En Koen slaapt maar.

ONTDEKT

Maar dan ineens. . . .

Kors schrikt op.

Er komt iemand de kerkdeur binnen.

Kors hoort stemmen.

Maar 't zijn niet de stemmen van vader en moeder, en 't is ook niet de stem van Aaltje.

Kors duikt nog dieper weg in zijn donker hoekje.

Zijn hart klopt wild. Maar hij zit er veilig. Niemand kan hem vinden. . . .

Dan hoort Kors voetstappen. En — die voetstappen klinken op de trap!

„Nog maar één of twee keer, vader,” zegt een vrolijke stem, „ik ken het al haast!”

Kors krimpt in elkaar van schrik.

Nú hoort hij van wie die stem is.

't Is de stem van juffrouw Nel, de dochter van de meester. En de meester is er zelf ook bij.

Ze komen op het orgel.

De meester draait het lampje aan, dat boven het orgel hangt.

„Zie zo,” zegt hij, „en geef nu maar gauw je boek. Ik heb niet veel tijd.”

De hoek, waar Kors en Koen zitten, blijft in het donker.

De meester doet het orgel open. Hij gaat op de bank zitten.

„Stille nacht, heilige nacht. . . .”

klinkt het zacht door de donkere kerk.

De meester speelt, en juffrouw Nel zingt.

Nu begrijpt Kors het.

Morgenavond is het kerstfeest van de zondagsschool.

Daar moet juffrouw Nel zingen. En nu moet ze het zeker nog een beetje leren.

Doodstil luistert Koen toe.

Morgen is het kerstfeest op de zondagsschool — maar daar zal hij wel niet heen mogen — voor straf.

Moeder heeft zondag zo mooi verteld over het kerstfeest, toen ze Kors en Koen naar bed bracht.

Koen had er nog niet zoveel van begrepen. Maar Kors weet wel dat het kerstfeest is, omdat de Here Jezus op aarde kwam.

Twee grote tranen lopen over Kors' wangen.

„Als je kwaad doet, is de Here Jezus bedroefd,” heeft moeder gezegd.

En Kors heeft kwaad gedaan — hij weet het wel.

Nu mag hij misschien niet naar het kerstfeest, morgen.

Dat is heel erg.

Maar nu is de Here Jezus bedroefd om Kors.

Dat is nog véél erger.

* *
*

„O Kindeke klein, o Kindeke teer,
Uit hoge hemel daalt Gij neer. . . .”

Zo zingt juffrouw Nel.

Maar ineens houdt ze op.

Ze legt haar hand op de schouder van haar vader.

„Stil eens even, vader,” zegt ze, „’t is net of ik wat hoor. . . .”

Het orgel houdt stil.

De meester draait zich om op de bank.

„Zeker muizen!” zegt hij.

Maar juffrouw Nel loopt naar de hoge banken toe.

„Is daar iemand?” roept ze.

En dan blijft ze verbaasd staan.

Want door de stille kerk klinkt ineens een bang jongensstemmetje.

„Kors, Kors, ik wil naar moeder! Ik wil naar moeder!”

HET MOET

Kors en Koen worden uit hun donkere hoekje te voorschijn gehaald.

Koen knippert tegen het lamplicht.

Hij drukt zich tegen Kors aan.

„Ik wil naar moeder,” zegt hij, met een klagend stemmetje.

„En vertel mij nu maar eens, waarom jullie hier zitten,” zegt de meester.

Kors kijkt bang. Hij zegt niets.

Maar de meester trekt Kors naar zich toe.

„Kom,” zegt hij, „begin maar. Ik luister.”

Het is een lang verhaal, dat Kors aan de meester vertellen moet. Kors hakkelt en stottert. Hij peutert aan de knopen van zijn mouw, met neergeslagen ogen.

Als Kors klaar is, staat het gezicht van de meester ernstig.

„Zó,” zegt hij, „dat is geen mooie geschiedenis. Ik dacht dat jij een flinke kerel was, Kors — wat lelijk, om zo'n arme oude man te plagen!”

„Maar ik heb er zo'n spijt van,” zegt Kors zacht. De tranen komen hem weer in de ogen. „Ik wil — ik wil alles wel uit mijn spaarpot betalen, meester.”

„Dat moet je dan maar aan Dirk gaan vertellen,” zegt de meester, „en hem om vergeving vragen.”

„O nee!!” roept Kors.

Hij schrikt er zelf van.

En dan huilt hij ineens: „Dat durf ik niet, dat durf ik niet! Dirk Olie is zó kwaad. . . .”

De meester kijkt op zijn horloge.

„Ik weet al wat,” zegt hij. „We gaan zo ver samen, want ik moet toch langs het huisje van Dirk. En jufvrouw Nel zal Koen wel naar huis brengen. Hij valt om van de slaap. Moeder is vast al ongerust geworden.”

Kors durft niets meer te zeggen.

* *
*

De sterretjes pinkelen in de donkere lucht.

Op de stille achterweg, waar het huisje van Dirk Olie staat, lopen de oude meester en Kors.

Ze zeggen niets.

De meester houdt stevig Kors' hand vast.

Nu zijn ze bij het huisje van Dirk Olie.

Het is maar een oud, klein huisje. Het is helemaal scheefgezakt, zó oud is het.

Er schijnt licht door de gordijnen.

„Dag Kors,” zegt de meester.

Hij legt hem even de hand op 't hoofd.

„Altijd schuld belijden, voor de Here en voor de mensen, hoor jongen. Dan kun je morgen ècht kerstfeest vieren.”

* *
*

Nu staat Kors alleen.

Zijn hart klopt bang.

Kors schuifelt het donkere gangetje in. Hij blijft een hele poos voor de deur staan. Eindelijk roept hij: „Vollek!”

't Blijft stil binnen. En in het gangetje blijft 't óók stil.
„Zou ik maar weer stilletjes teruggaan?” denkt Kors,
„Dirk Olie is vast niet thuis.”
Maar dat licht dan, achter de gordijnen?
Kors wacht een poosje.
En dan roept hij wéér, maar nu een beetje harder:
„Vollek!!”
Kors hoort beweging binnen.
De deur wordt op een kiertje opengedaan.
Een oude vrouw kijkt om 't hoekje.
„Wel jongetje?” zegt ze verbaasd, als ze Kors ziet.
Ze doet de deur verder open.
„Is Dirk thuis?” hakkelt Kors, „ik kwam... ik kwam...”
Het oude vrouwtje laat Kors binnen.

BIJ DIRK OLIE

Kors durft haast niet op te zien.
Aan de tafel zit Dirk Olie.
De krant ligt voor hem. Dirk Olie heeft zitten lezen.
Hij kijkt over zijn bril heen naar de deur.
Kors loopt naar de tafel toe.
Hij durft niet op te zien. Met zijn hoofd gebogen zegt hij zacht: „Ik kom vergeving vragen voor vanmiddag, Dirk.”
Dirk Olie zegt niets.
Het is heel stil in 't kamertje.
Kors krijgt er een kleur van.
En omdat het zo stil blijft in 't kamertje, zegt Kors nog maar eens: „Ik kom vergeving vragen, Dirk, ik heb er zo'n spijt van. . . .”
„Zó — zó. . . .” bromt Dirk Olie.
En nu durft Kors wel even opkijken.
Het gezicht van Dirk Olie is vol diepe rimpels.
Kors weet niet of dat van boosheid is, of dat die rimpels er altijd zijn.
„Zó,” bromt Dirk Olie weer, „en waar is die andere kwaai aap?”
„Thuis,” zegt Kors vlug. „Hij is mijn kleine broertje. Maar hij kon 't niet helpen, 't was mijn schuld.”
Het oude vrouwtje gaat aan de tafel zitten.

„Jullie moeten Dirk niet zo plagen,” zegt ze, „hij is al zo oud. . . .”

Kors knippert met zijn ogen.

„Nee,” zegt hij zacht, „ik zal 't nooit meer doen.”

Hij kijkt stilletjes opzij naar Dirk Olie. Die zit maar zachtjes te brommen. Hij kijkt niet meer naar Kors.

„Als de lucifers nat zijn geworden,” zegt Kors, „dan zal ik het uit mijn spaarpot betalen.”

„Nee,” broemt Dirk Olie, „laat maar. 'k Heb ze gedroogd bij 't fornuis. 't Is goed zo.”

Hij pakt zijn krant weer.

„Kom maar,” fluistert het oude vrouwtje tegen Kors. Ze brengt hem in 't gangetje.

„Zal je 't niet meer doen, jongetje?” zegt ze met een fluisterstem. „Ga dan maar gauw naar huis. En dat is voor jou.”

Ze haalt een pepermint uit haar schortzak.

* *
*

Kors loopt weer alleen op de donkere weg.
Maar Kors is nu niet bang meer. Want alles is weer goed.
Hij heeft zijn handen diep in zijn broekzakken gestopt.
Kors zuigt op een halve pepermint.
De andere helft zit in zijn zak, voor Koen.
De sterretjes pinkelen in de donkere lucht.
En morgen is het kerstfeest.